Konstitutionsutskottets betänkande

1983/84:1

om vissa frågor ang. beredning av regeringsärenden m. m.

De motioner som behandlas i förevarande betänkande tar upp följande ämnen:

1. redovisning av konsekvenserna av reformförslag – 1982/83:520
2. den statliga utredningsverksamheten – 1982/83:416
3. krav på beredning av lagstiftningsärenden – 1982/83:1133
4. fasta besökstider för allmänhet hos statsråd – 1982/83:1677
5. distributionen av SFS – 1982/83:526.

Redovisning av konsekvenserna av reformförslag

I *motion 1982/83:520 av Gunnar Biörck i Värmdö (m)* hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs i motion 1982/83:562 om nödvändigheten av att förslag från regeringen generellt skall innehålla bedömningar av framtida ekonomiska, legislativa och förvaltningsmässiga konsekvenser av förslagen i fråga.

Motion 562, till vilken motion 520 hänvisar, tar upp frågan om möjligheten att i framtiden bemästra de samhällsekonomiska problemen. Motionens yrkande innehåller krav på en omprövning av finansieringsformerna för den allmänna försäkringen och sjukförsäkringen. I motionen framhålls bl. a. vikten av att riksdagen mer effektivt än hittills försöker bedöma konsekvenserna på sikt av fattade beslut.

Frågans tidigare behandling m. m.

Vid 1979/80 års riksmöte behandlade utskottet (KU 1979/80:44) en motion av likaså Gunnar Biörck i Värmdö (m) vari begärdes att riksdagen skulle utreda frågan om inrättandet av ett riksdagens konsekvensinstitut. Utskottet avstyrkte motionen med följande motivering.

Utskottet delar den uppfattning som motionen ger uttryck för, nämligen vikten av att bredaste möjliga beslutsunderlag självfallet bör stå till buds i fråga om långsiktiga effekter av riksdagsbeslut i olika samhällsfrågor. Utskottet vill vad gäller riksdagens utredningsresurser framhålla att riksdagen till sitt förfogande har en väl utbyggd utskottsorganisation, inom vilken stora möjligheter till belysning av ärendena finns, t. ex. genom inhämtande av upplysningar från expertis utanför riksdagen. Ett annat organ som har betydelse i sammanhanget är riksdagens upplysningstjänst som under senare år fått ökade utredningsresurser. Det bör i sammanhanget erinras om att riksdagen på grundval av förslag från den s. k. arbetsformsutredningen

under förra riksmötet beslöt en ganska kraftig uppräkning av det s. k. partigruppstödet i syfte att bereda partierna större möjligheter än hittills att få olika frågor allsidigt belysta. Som ett resultat av arbetsformsutredningens verksamhet kan vidare nämnas, att riksdagens revisorer fått en närmare anknytning till riksdagsutskotten på det sättet att regelbundet samråd numera äger rum mellan utskotten och revisorerna. Avsikten härmed är bl. a. att utskotten skall ha möjlighet att initiera granskning och uppföljning från revisorernas sida av effekterna av riksdagsbeslut på olika områden.

Allmänt sett är det som nyss framhållits angeläget att riksdagen i ökad utsträckning ägnar sig åt frågor av långsiktig karaktär. Det bör därvid pekas på det förhållandet att det i vårt land förekommer en långsiktig planering på skilda områden av den offentliga verksamheten – en planering som också redovisas för riksdagen och vars resultat riksdagen tar ställning till. Genom det i Sverige mycket utvecklade kommittéväsendet, ges möjlighet för de politiska partierna att på ett tidigt stadium innan reformer beslutas få till stånd analyser av framtidseffekterna i fråga om de åtgärder som planeras. Nämnas bör också de ekonomiska långtidsutredningarna som förekommit alltsedan andra världskrigets slut och som syftar till att ge statsmakterna underlag för den framtida planeringen inom skilda samhällsområden. Utskottet vill slutligen understryka, att regeringen självfallet har ett stort ansvar när det gäller att för riksdagen redovisa effekterna på lång sikt av de förslag regeringen lägger fram.

Det bör i sammanhanget nämnas, att regeringen den 13 mars 1980 gav direktiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer. Enligt dessa skall utgångspunkten vara att alla förslag som kommittéerna lägger fram skall kunna genomföras inom ramen för oförändrade resurser på det område som förslagen avser. Om kostnadskrävande förslag läggs fram, måste således samtidigt visas hur förslagen kan finansieras genom besparingar i form av rationaliseringar och omprövning av pågående verksamhet inom utredningsområdet. Kostnadsberäkningarna skall, sägs det, vara väl genomarbetade och ta hänsyn till alla kostnader som kan uppstå oavsett om de drabbar staten, kommuner eller enskilda. Kommittéerna bör vidare enligt förslaget så omsorgsfullt som möjligt belysa de indirekta effekterna i form av exempelvis ökad administration och ökat krångel, som förslagen kan medföra för myndigheter och enskilda (dir. 1980:20).

Den statliga utredningsverksamheten

I *motion 1982/83:416 av Bertil Fiskesjö m. fl. (c)* hemställs, att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen angetts om inriktningen av utredningsverksamheten.

Mot bakgrund av den förändrade inriktning av den statliga utredningsverksamheten som regeringen aviserade efter sitt tillträde hösten 1982 pekas i motionen på vissa krav som motionärerna anser att utredningsväsendet måste uppfylla. Mot regeringens syfte att nå ökad snabbhet och effektivitet riktas inga erinringar liksom inte heller mot den av regeringen angivna

tidsramen – normalt två år. Man bör också enligt motionen bibehålla den ordning som införts under senare år, att utredningarna skall göra beräkningar över vad utredningsförslagen kan komma att kosta. Vidare bör utredningarna – såsom under de senare åren skett i några fall – presentera alternativa förslag som underlag för remissbehandling och debatt. Däremot uttalas i motionen kritik mot det som sägs vara det huvudsakliga inslaget i regeringens ambitioner, nämligen att en allt större del av utredningsverksamheten skall ske internt i departement och ämbetsverk. En ökad centralisering till kanslihuset innebär enligt motionen att förslag som föreläggs riksdagen knappast alls är utredda och att remissbehandling och lagrådsgranskning försummas. Med den betydelse utredningarna vanligen har för de kommande besluten är det enligt motionen mycket viktigt att verksamheten i större frågor bedrivs av fristående utredningar under medverkan av olika åsiktsinriktningar och intressen i samhället. Detta inte bara tillför utredningsarbetet kunskaper och erfarenheter av annat slag än vad som representeras av byråkratin utan ger också en effektiv insyn i och fördjupade kunskaper om olika verksamhetsområden och samhällsproblem, vilket givetvis är av stor betydelse för riksdagsbehandlingen och samhällsdebatten.

Frågans tidigare behandling

Konstitutionsutskottet har tidigare vid flera tillfällen berört frågan om sammansättningen av offentliga utredningar. I betänkanden från 1970-talets början underströk de dåvarande oppositionspartierna i utskottet (m, c och fp) bl. a. vikten av att offentliga utredningar rörande frågor av principiell betydelse fick en parlamentarisk sammansättning (KU 1970:24, 1971:18 och 1982:36).

I grundlagspropositionen (1973:90) berördes i anslutning till reglerna om regeringsarbetet (s. 288) också frågor om de offentliga utredningarnas sammansättning. Departementschefen framhöll, att det ytterst ankommer på regeringen att avgöra hur den utredning borde bedrivas som anses behövlig som grundval för förslagen men att utredning genom parlamentariskt sammansatta kommittéer var ett utomordentligt värdefullt inslag vid beredningen av lagstiftningsfrågor och andra likartade viktigare ärenden. Liksom dittills ansåg han att denna utredningsform borde utnyttjas i betydande omfattning.

Utskottet har därefter i en rad betänkanden behandlat det statliga utredningsväsendet dels med anledning av motioner, dels i granskningsarbetet. Se t. ex. KU 1973:44, 1974:51, 1975:12, 1975/76:3, 1976/77:5 och 1980/81:8.

I sistnämnda betänkande uttalade ett enhälligt utskott följande i anledning av en motion (1 fp) om bl. a. en vidgad användning av konsulter i utredningsverksamheten.

Kommittéväsendets starka ställning i den svenska politiska beslutsprocessen är framför allt en följd av den grundlighet och saklighet som av tradition präglar arbetet i de offentliga utredningarna. Genom att kommittéerna i så stor utsträckning har parlamentariskt inslag är det också ofta möjligt att åstadkomma en bred politisk förankring inför viktiga samhällsreformer. Enligt utskottet är det angeläget att slå vakt om det värdefulla inslag i beslutsprocessen som kommittéväsendet utgör.

Under 1970-talet har kommittéväsendet förändrats i olika hänseenden. Dessa förändringar har bl. a. syftat till att effektivisera arbetet inom utredningarna. Ett fortsatt arbete i denna riktning är enligt utskottet angeläget. Något initiativ från riksdagens sida i denna fråga är dock inte erforderligt. I sammanhanget bör också framhållas att utskottet i sin granskning av regeringen även i fortsättningen avser att uppmärksamma frågor som rör kommittéväsendet. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen.

Krav på beredning av lagstiftningsärenden

I *motion 1982/83:1133 av Göthe Knutson m. fl. (m)* hemställs, att riksdagen hos regeringen anhåller om en utredning i syfte att förstärka regeringsformens beredningskrav i enlighet med vad som anförs i motionen.

I motionen framhålls den stora betydelse för den demokratiska beslutsprocessen som en grundlig beredning av regeringsärendena har. På grundval av ett exempel från det praktiska lagstiftningsarbetet ifrågasätts i motionen om regeringsformen ger ett tillräckligt skydd för beredningskravet. Frågan bör enligt motionen bli föremål för utredning.

Gällande rätt

Frågan om beredning av regeringsärenden regleras i 7 kap. 2 § regeringsformen. Enligt stadgandet skall vid beredningen av regeringsärenden behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter. I den omfattning som behövs skall tillfälle lämnas sammanslutningar och enskilda att yttra sig.

Enligt förarbetena till regeringsformen (prop. 1973:90 s. 287) borde formerna för regeringens beredning av olika slags regeringsärenden i princip inte regleras i grundlag. Undantag gjordes dock för det moment i regeringsarbetet som brukar kallas remissförfarandet. Bakgrunden härtill är att inhämtande av yttranden från myndigheter, organisationer och andra enskilda sammanslutningar betraktas som ett så viktigt led i den svenska demokratiska beslutsordningen att det kommer till uttryck i regeringsformen.

Regeringens skyldighet att i lagstiftningsärenden höra lagrådet är särskilt reglerad i 8 kap. 18 § regeringsformen.

Det bör i sammanhanget nämnas, att riksdagsutskotten i 4 kap. 10 § riksdagsordningen tillagts en rätt att infordra yttranden och upplysningar från statliga myndigheter. Vid riksdagsbehandlingen av ett regeringsförslag

kan således riksdagen komplettera den information som regeringsförslaget innehåller.

Vidare kan pekas på några former av intern beredning som enligt praxis förekommer. Allmän beredning med samtliga statsråd hålls regelbundet veckovis i anslutning till regeringssammanträdena. Gemensam beredning – samråd mellan två eller flera statsråd – är också vanligt förekommande liksom informella överläggningar mellan statsråden, t. ex. s. k. lunchberedningar. En form för samarbete mellan olika departement är s. k. delning av viktigare regeringsbeslut, varigenom statsråd och tjänstemän i andra departement får tillfälle att lämna synpunkter. En konstitutionell granskning av författningsförslag från alla departement sker i statsrådsberedningen.

Beredningen av regeringsärenden är från skilda utgångspunkter ofta föremål för utskottets uppmärksamhet i samband med granskningen av statsrådens tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. I 1977/78 års granskningsbetänkande (KU 1977/78:35) lämnades en redogörelse för beredningen av regeringsärendena och de olika beredningsformerna. Utskottet har också vid sin granskning av regeringen i åtskilliga fall studerat beredningen av särskilda ärenden.

Fasta besökstider för allmänheten hos statsråd

I *motion 1982/83:1677 av Karin Ahrland (fp)* hemställs, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fasta besökstider för allmänheten hos statsråden.

Motionen tar upp problemet med allmänhetens möjligheter att få personlig kontakt med ett statsråd. Det framhålls att med hänsyn till statsrådens alltid lika pressade tidsscheman blir det ofta beroende på tillfälligheter om en enskild medborgare kan nå fram till statsrådet personligen. I motionen föreslås att statsråden efter dansk förebild skulle ha en mottagningstid för allmänheten. I Danmark finns det sedan 1890-talet en tradition att statsråden har besökstid för allmänheten på sina resp. tjänsterum varje torsdag kl. 10–11. Är ett statsråd förhindrad meddelas detta i pressen. Motionären kräver inte lagstiftning i frågan men anser att riksdagen bör ge en rekommendation i enlighet med motionens förslag.

Distributionen av Svensk författningssamling

I *motion 1982/83:526 av Erik Olsson och Elisabeth Fleetwood (båda m)* hemställs, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skyndsam distribution av Svensk författningssamling till berörda myndigheter.

I motionen påtalas fall där berörda myndigheter inte kunnat tillämpa ny lagstiftning på grund av att de inte fått del av tillämpningsföreskrifterna till lagen. Som exempel pekas på vapenlagstiftningen och skrotlagstiftningen.

Statsrådsberedningen har i en den 28 september 1983 dagtecknad promemoria lämnat följande upplysningar om de i motionen aktualiserade lagarna och om rutinerna vid distributionen av SFS:

Riksdagen beslutade den 2 december 1981 omfattande ändringar i vapenlagstiftningen. De ändringar som var föranledda av Sveriges anslutning till en europeisk vapenkonvention skulle träda i kraft den dag regeringen bestämde. Övriga ändringar skulle träda i kraft den 1 april 1982. Den 17 december 1981 beslutade regeringen utfärda lagen (1981:1360) om ändring i vapenlagen (1973:1176). Lagen utkom från trycket i SFS den 7 januari 1982. I anledning av den ändrade lagstiftningen utfärdade regeringen den 11 februari 1982 förordningen (1982:66) om ändring i vapenkungörelsen (1974:123). Förordningen utkom från trycket i SFS den 2 mars 1982 och trädde i kraft den 1 april. Det fåtal ändringar som hade samband med den europeiska vapenkonventionen trädde i kraft den 1 juli 1982. Detta skedde sedan regeringen den 15 april 1982 beslutat utfärda en förordning om ikraftträdande av ändringarna. Förordningen (SFS 1982:215) utkom från trycket i SFS den 4 maj 1982.

Lag (1981:2) om handel med skrot och begagnade varor trädde i kraft den 1 juli 1981. Den utfärdades av regeringen den 8 januari 1981 och utkom från trycket i SFS den 22 januari 1981. Inför ikraftträdandet av lagen utfärdade regeringen den 14 maj 1981 förordningen (1981:402) om handel med skrot. Den utkom från trycket i SFS den 3 juni 1981 och trädde i kraft den 1 juli 1981.

Inte i något av dessa fall har författningarna kommit ut från trycket senare än fyra veckor före ikraftträdandet. Den löpande upplagan av SFS sänds till abonnenterna samma dag som författningarna kommer ut från trycket och når dem vanligtvis dagen därefter. Enligt uppgift från SFS-expeditionen vid Liber/Allmänna Förlaget erhåller samtliga polisdistrikt den löpande upplagan av SFS.

De problem motionärerna pekar på torde inte ha något samband med distributionen av SFS och en lösning på dem måste därför sökas på andra vägar.

Utskottet

De motioner som behandlas i detta betänkande avser i huvusak handläggningsordningen inom regeringskansliet, alltså frågor som utskottet regelmässigt ägnar stort intresse vid sin granskning av statsrådens ämbetsutövning och regeringsärendenas handläggning. Utskottet vill därför allmänt framhålla att många av de frågor som motionerna tar upp kan utskottet förväntas återkomma till i samband med den årliga granskningen.

Motion 520 av Gunnar Biörck i Värmdö syftar till att regeringens förslag till riksdagen i ökad utsträckning skall innehålla bedömningar av de framtida konsekvenserna av förslaget.

Utskottet har tidigare med anledning av en motion av samme motionär (KU 1979/80:44) framhållit regeringens ansvar att redovisa effekterna på lång sikt av de förslag som föreläggs riksdagen. I betänkandet pekade utskottet på olika medel som står till förfogande för den planering som då efterlystes. Utskottet vill tillägga att genom regeringsdirektiv i mars 1980,

riktade till samtliga kommittéer och särskilda utredare, skall utgångspunkten vara att alla förslag skall kunna genomföras inom ramen för oförändrade resurser. Vid kostnadskrävande förslag måste således visas, att de kan finansieras genom besparingar i form av t. ex. rationaliseringar. Kostnadsberäkningarna skall omfatta alla kostnader som kan uppstå oavsett om de drabbar staten, kommuner eller enskilda. Också indirekta effekter skall belysas.

Det bör vidare erinras om att inom statsrådsberedningen finns en särskild planeringsgrupp med uppgift att särskilt ägna sig åt politisk planering och framtidsfrågor.

Mot bakgrund av det anförda och med hänsyn till de allmänna krav på utgiftsplanering som föranleds av ett kärvare ekonomiskt läge kan det enligt utskottets mening förutsättas att regeringen är medveten om vikten av att i sina reformförslag göra sådana framtidsbedömningar som motionen tar sikte på. Utskottet finner det därför inte påkallat med ett tillkännagivande till regeringen av den innebörd som föreslås i motionen. Motionen avstyrks därför.

Motion 416 av Bertil Fiskesjö m. fl. (c) tar upp den statliga utredningsverksamheten och understryker värdet av parlamentariskt sammansatta utredningar.

Utskottet har tidigare vid flera tillfällen behandlat frågan om sammansättningen av offentliga utredningar och därvid framhållit betydelsen av att i kommittéerna i stor utsträckning ingår representanter för riksdagspartierna. Utskottet har fortfarande samma uppfattning. Det är naturligtvis viktigt att kommittéerna arbetar snabbt och effektivt. I effektivitetskravet ingår emellertid att ämnet blir föremål för en allsidig belysning. Denna tillgodoses enligt utskottets mening i de flesta fall bäst av att – som sker i parlamentariskt sammansatta utredningar – skilda politiska meningsriktningar får påverka utredningsarbetet.

Det ankommer på regeringen att från fall till fall avgöra vilken utredningsform som bör användas. Utskottet utgår ifrån att regeringen inte har någon annan uppfattning om värdet av parlamentariskt sammansatta utredningar än utskottet. Någon särskild åtgärd med anledning av motionen är enligt utskottets mening inte erforderlig. Motionen avstyrks följaktligen.

I motion 1133 av Göthe Knutson m. fl. (m) krävs en utredning i syfte att förstärka grundlagens krav på beredning av regeringsärenden.

Enligt 7 kap. 2 § regeringsformen skall vid beredning av regeringsärenden behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter och i den omfattning som behövs tillfälle lämnas sammanslutningar och enskilda att yttra sig. I övrigt lämnar grundlagen – förutom reglerna om lagrådets hörande – frågan om formerna för beredningen av regeringsärenden oreglerad.

Utskottet delar den uppfattning som gavs uttryck för i grundlagspropositionen (1973:90) att de närmare formerna för regeringens beredning av olika

regeringsärenden i princip inte bör regleras mer ingående än som skett i grundlagen. En regerings arbetsformer kan variera beroende t. ex. på om det är en enpartiregering eller en koalitionsregering och det är enligt utskottets mening viktigt att varje regering själv får närmare bestämma om sina arbetsformer liksom det får ankomma på resp. föredragande statsråd att i första hand avgöra sättet för och omfattningen av beredningsprocessen i det enskilda ärendet.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 1133.

Frågan om införande av fasta besökstider för allmänheten hos statsråd behandlas i motion 1677 av Karin Ahrland (fp).

Utskottet är självfallet positivt till motionens syfte att skapa ett så rättvist system som möjligt för medborgarna att nå fram till statsråden. Formerna för statsrådens kontakter med allmänheten är emellertid, liksom de närmare reglerna beträffande regeringens arbetsformer, enligt utskottets mening ett område som regeringen och de enskilda statsråden själva skall ha rätt att bestämma över. Utskottet avstyrker därför motionen.

Distributionen av Svensk författningssamling (SFS) tas upp i motion 526 av Erik Olsson och Elisabeth Fleetwood (båda m).

I motionen anges som exempel två fall där distributionen av tillämpningsföreskrifter till vissa lagar utfärdade av regeringen inte kommit berörda myndigheter till handa förrän efter lagstiftningens ikraftträdande. De båda exemplen har kommenterats i en promemoria från statsrådsberedningen, av vilken framgår att förseningarna inte kan ha berott på en fördröjd distribution.

Frågan om utgivningen av SFS hör till de ämnen som kontinuerligt behandlas vid utskottets granskning av statsrådens tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. I detta sammanhang görs en systematisk genomgång av förhållandet mellan författningarnas ikraftträdande och tidpunkten då de utkommit från trycket. Senast granskades ämnet år 1982 (KU 1981/82:35) och utskottet konstaterade då att förbättringar enligt utskottets mening kunde uppnås genom ökade ansträngningar inom regeringskansliet. Utskottet har för avsikt att återkomma till frågan under innevarande riksmöte. Härutöver anser utskottet det inte vara påkallat med någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet avstyrker därför motionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen avslår motion 1982/83:520,
2. att riksdagen avslår motion 1982/83:416,
3. att riksdagen avslår motion 1982/83:1133,
4. att riksdagen avslår motion 1982/83:1677,
5. att riksdagen avslår motion 1982/83:526.

Stockholm den 8 november 1983

På konstitutionsutskottets vägnar
OLLE SVENSSON

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Yngve Nyquist (s), Bertil Fiskesjö (c), Hans Nyhage (m), Kurt Ove Johansson (s), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Sven-Erik Nordin (c), Sture Thun (s), Karin Ahrland (fp), Ove Eriksson (m), Ingvar Björk (s), Lahja Exner (s), Sören Lekberg (s) och Marie-Ann Johansson (vpk).

Reservation av

Bertil Fiskesjö (c), Sven-Erik Nordin (c) och Karin Ahrland (fp) som ansett att utskottet beträffande motion 1982/83:416 bort anföra och hemställa följande:

Motion 416 av Bertil Fiskesjö m. fl. (c) tar upp den statliga utredningsverksamheten och understryker värdet av parlamentariskt sammansatta utredningar.

Utskottet har tidigare vid flera tillfällen behandlat frågan om sammansättningen av offentliga utredningar och därvid framhållit betydelsen av att i kommittéerna i stor utsträckning ingår representanter för riksdagspartierna. Utskottet har fortfarande samma uppfattning. Det är naturligtvis viktigt att kommittéerna arbetar snabbt och effektivt. I effektivitetskravet ingår emellertid att ämnet blir föremål för en allsidig belysning. Denna tillgodoses enligt utskottets mening i de flesta fall bäst av att – som sker i parlamentariskt sammansatta utredningar – skilda politiska meningsriktningar får påverka utredningsarbetet. En viktig aspekt är också att representationen i utredningar ger de medverkande insyn i och fördjupade kunskaper om olika verksamhetsområden och samhällsproblem.

Enligt utskottets mening är regeringens uttalade avsikter att lägga en allt större del av utredningsverksamheten internt i departementen och ämbetsverken mycket betänkliga. Följden härav kan befaras bli, att regeringen förelägger riksdagen dåligt förberedda förslag. En ökad centralisering och en ökad avskärmning bl. a. för den politiska oppositionen kan bli ytterligare negativa effekter härav.

Utskottet vill med hänsyn till det anförda förorda att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen av den innebörd som föreslås i motion 416.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:416 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om medverkan av representanter för de politiska partierna i offentliga utredningar.

Särskilt yttrande angående motion 1982/83:1677.

av Karin Ahrland (fp)

Jag delar utskottets uppfattning att regeringen och de enskilda statsråden själva måste bestämma om kontakterna med allmänheten. Jag har därför inte heller begärt lagstiftning utan endast rekommendationer från riksdagen. Även om utskottet avstyrkt motionen tar jag fasta på att utskottet är positivt till syftet med motionen, och jag utgår från att regeringen noterar detta.